

‘मा सुकृतां यत्र लोकाः’ इति । हे ‘जुञ्ज’, ‘देवयानान्’ देवानां गमनयोग्यान्, ‘पथः’ मार्गान्, ‘आरोह’, ये ‘महर्षयः’ । ‘पुराणाः’ अनादिसिद्धा वसिष्ठादयः, ते ‘प्रथमजाः’ अस्मत्तः पूर्वजाः, ‘यत्र’ येषु कर्मानुष्ठानमार्गेषु, वर्तन्ते तानारोहेति पूर्वत्रान्वयः । ‘हिरण्यपक्षा’ हितरमणीयपार्श्वा, ‘अजिरा’ होमस्थाने गमनशीला, ‘सम्भृताङ्गा’ सम्पूर्णावयवा, इदृशी त्वं ‘सुकृतां’ पुण्यवतां, ‘लोकः’ भोगभूमयः, ‘यत्र’, सन्ति, तत्र ‘मां’, ‘वहासि’ प्रायय ॥

(१४) अथ साद्यमानाया उपभृतोऽनुमन्त्रणे मन्त्रमाह । “अवाहं वाध उपभृता सपत्नान् । जातान् भ्रातृव्यान् ये च जनिष्यमाणाः । दोहै यज्ञं सुदुघामिव धेनुम् । अहमुत्तरो भूयासम् । अधरे मत्सपत्नाः” इति । ‘अहम्’, अनया ‘उपभृता’, ‘सपत्नान्’, ‘अववाधे’ विनाशयामि, जातानित्यादि पूर्ववत् । ‘सुदुघां’ सुष्ठुदोहनयोग्यां, ‘धेनुमिव’, ‘यज्ञं’, अहं ‘दोहै’ यज्ञसाधनभृताया उपभृतो दोहनं करवाणि, तज्जन्यं फलं सम्पादयामि इत्यर्थः । ततोऽहमितरेषु यजमानेषु ‘उत्तरः’ उत्कृष्टः, ‘भूयासं’ । ‘मत्सपत्नाः’, ‘अधरे’ निष्कृष्टाः, सन्तु ॥

(१५) अथ साद्यमानाया ध्रुवाया अनुमन्त्रणे मन्त्रमाह । “यो मे वाचा मनसा दुर्मरायुः । हृदारातीयादभिदा सदग्ने ॥ ६ ॥ इदमस्य चित्तमधरं ध्रुवायाः । अहमुत्तरो भूयासम् । अधरे मत्सपत्नाः” इति । ‘यः’ शत्रुः, ‘वाचा’, ‘मनसा’,